

(2)

नोट: - कुल पाँच प्रश्न करें। प्रश्न न० ९ (यूनिट-५) अनिवार्य है। यूनिट (१-४) में से एक प्रश्न का चयन करते हुए चार प्रश्न कीजिए।

- * - * - *

यूनिट-१

- प्रश्न-१: स्कूल संघर्ष (भवन) के लिए स्थान का चयन आप कैसे करेंगे? इसकी विभिन्न विशेषताओं की चर्चा कीजिए।
- प्रश्न-२: प्रशासन और प्रबन्धन में अन्तर स्पष्ट कीजिए। विभिन्न प्रकार के स्कूल प्रशासकों की भी चर्चा कीजिए।

यूनिट-२

- प्रश्न-३: विभिन्न प्रकार की स्कूल समय-सारणियों की व्याख्या कीजिए। इनकी आवश्यकताएँ और महत्वों की चर्चा कीजिए।
- प्रश्न-४: 'सह-क्रियाएँ गतिविधियाँ किस प्रकार स्कूल पाठ्यक्रम का एक आवश्यक अंग हैं?' अपने शब्दों में व्याख्या कीजिए।

यूनिट-३

- प्रश्न-५: नेतृत्व की परिभाषा दीजिए। एक अच्छे नेता में क्या गुण होने चाहिए? व्याख्या कीजिए।
- प्रश्न-६: पर्यवेक्षण के विभिन्न उद्देश्यों की व्याख्या कीजिए। मुख्य अध्यापक की एक पर्यवेक्षक के रूप में भूमिका का वर्णन कीजिए।

यूनिट-४

- प्रश्न-७: टी.क्यू.एम. की परिभाषा दीजिए। इसके महत्व और आवश्यकता का भी वर्णन कीजिए।
- प्रश्न-८: अध्यापकों की प्रतिपुष्टि की अवधारणा का वर्णन कीजिए। अध्यापन में सुधार के लिए इसकी भूमिका बताइए।

यूनिट-५

- प्रश्न-९: निम्नलिखित पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए:-
- (क) शिक्षात्मक योजना के उद्देश्य।
- (ख) स्कूल में अनुशासनहीनता के कारण।
- (ग) स्कूल रजिस्ट्रों का रख-रखाव।
- (घ) बायोमीट्रिक हाजिरी प्रणाली।

- * - * - *

(3)

ਨੋਟ- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 (ਯੂਨਿਟ-5) ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ (ਯੂਨਿਟ 1-4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

..*

ਯੂਨਿਟ-1

1. ਸਕੂਲ ਭਵਨ ਲਈ ਥਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ? ਇਸਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-2

3. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸਕੂਲ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
4. 'ਸਹਿ-ਕਿਰਿਆ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਸਕੂਲ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਕਿਵੇਂ ਹਨ?' ਅਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-3

5. ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ। ਇਕ ਚੰਗੇ ਨੇਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
6. ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਇਕ ਨਿਖੀਅੰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-4

7. ਟੀ.ਕਿਯੂ.ਏਮ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ। ਇਸਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
8. ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਪ੍ਰਸ਼ਟੀ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ। ਅਧਿਆਪਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਸੋ।

ਯੂਨਿਟ-5

9. ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਵਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨਿਪੱਟੀ ਲਿਖੋ-
 (ੳ) ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼।
 (ਅ) ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ।
 (ੲ) ਸਕੂਲ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ।
 (ਸ) ਬਾਯੋ-ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ।

..*

Exam. Code: 1102
Sub. Code: 8040

1128
B. Ed. (General)-2nd Semester
F-2.5: School Management
(Same for USOL Candidates of 2nd Semester)
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 40

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I-IV.

-.*-*.*

UNIT - I

- I. How will you select the site of a school plant? Discuss its various characteristics. (4+4)
- II. Differentiate between administration & management. Discuss the different types of school administration also. (3+5)

UNIT - II

- III. Explain the various types of school time-table. Discuss their need and importance. (4+4)
- IV. "How the co-curricular activities are the essential component of the school curriculum?" Write in your own words. (8)

UNIT - III

- V. Define the term leadership. What qualities a good leader must possess? Explain. (3+5)
- VI. Discuss the various objectives of supervision. Also discuss the role of headmaster as a supervisor. (4+4)

UNIT-IV

- VII. Define TQM. Discuss its need and importance also. (3+5)
- VIII. Explain the concept of feed-back of teachers. Discuss its role in the improvement of teaching. (3+5)

UNIT-V

- IX. Write short notes on: -
- (a) Objectives of institutional planning
- (b) Causes of indiscipline in school
- (c) Maintenance of school registers
- (d) Bio-metric attendance system (4×2)

-.*-*.*

(Hindi/Punjabi versions enclosed)

P.T.O.